

**Ortaklığın Geliştirilmesine ilişkin 19 Eylül 1980 tarihli 1/80 sayılı ORTAKLIK
KONSEYİ KARARI**

ORTAKLIK KONSEYİ,

Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Türkiye arasında bir Ortaklık yaratan Anlaşmayı göz önünde bulundurarak,

Ortaklığın canlandırılması ve geliştirilmesinin, 5 Şubat 1980'de kararlaştırıldığı üzere, Ortaklığın tüm güncel sorunlarını kapsamayı ve bu sorunların çözümlerinin araştırılmasında, Topluluk ve Türkiye arasındaki ortaklık bağlarının özel durumunun hesaba katılması gerektiğini dikkate alarak;

Tarım alanında, Topluluğa ithal edilen Türk ürünlerine uygulanan gümrük vergilerinin kaldırılmasının arzu edilen sonucu elde etmeyi ve Türkiye'nin Topluluğun genişlemesinin etkileri ile ilgili kaygılarını hafifletmeyi sağlayacağını; tarım ürünlerinin serbest dolaşımının gerçekleşmesi için gerekli ön koşul olan Katma Protokolün 33'üncü maddesindeki hükümlerin uygulamaya konmasının ayrıca gerektiğini; getirilen düzenlemelerin Topluluğun ortak tarım politikası ilkelerine ve mekanizmalarına riayet edilerek uygulanma zorunluluğunu dikkate alarak;

Sosyal alanda, Taraflardan herbirinin uluslararası yükümlülükleri çerçevesinde, yukarıdaki mülahazaların, işçilerin ve aile bireylerinin tâbi olduğu rejimi, 2/76 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile getirilen düzenlemelerin ilerisine götürmeyi gerekli kılacağını; öte yandan sosyal güvenliğe ve genç işçilerin değişimine ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiğini dikkate alarak;

Ortaklığın gelişmesinin, Ortaklık Anlaşmasının hedeflerini, özellikle Türkiye'nin değişik sektörlerdeki ekonomik kalkınmasına Topluluk desteği sağlamak yoluyla, gerçekleştirmeyi kolaylaştıracak ekonomik, teknik ve mali iş birliğinin tesisini gerekli kılacağını dikkate alarak,

AŞAĞIDAKİ GİBİ KARAR VERMİŞTİR :

Madde 1

Topluluk ve Türkiye arasındaki Ortaklığın, 5 Şubat 1980 tarihli Ortaklık Konseyi'nin öngördüğü alanlarda, yeniden canlanmasını ve gelişmesini sağlamayı hedefleyen tedbirler aşağıdaki bölümlerde yer almıştır.

BÖLÜM I**TARIM****Madde 2**

1. Topluluk, ortak tarım politikası kapsamına giren Türkiye menşeli ürünlerin Topluluğa ithalatında uygulanan gümrük vergilerinin, altı yıllık bir süre içinde tedrici olarak kaldırılması için gerekli tedbirleri alır.
2. Yukarıda anılan gümrük vergilerinin kaldırılması için gerekli takvim, düzenlemeler ve şartlar 3'üncü ve 4'üncü maddelerde hükme bağlanmıştır.

Madde 3

1. Gümrük vergisi uygulanabilen ürünlerde :
  - a. % 2 veya daha düşük vergiler 1 Ocak 1981 tarihinde kaldırılır.
  - b. % 2'den yüksek vergilerin kaldırılması aşağıdaki takvime göre dört kademede yapılır.

Takvim	İndirim oranı
1.1.1981'den itibaren	% 30
1.1.1983'den itibaren	% 60
1.1.1985'den itibaren	% 80
1.1.1987'den itibaren	% 100

- c. Tarife indirimi sürecinin herhangi bir aşamasında, % 2 veya daha düşük bir seviyeye ulaşan vergiler kaldırılır.
2. Topluluk mevzuatının, bir ithalat fiyatına uyulmasını öngördüğü ürünlerde, tercihli tarifinin uygulanması, söz konusu fiyata uyulmasına bağlıdır.
3. Ekte yer alan ürünlerde yapılacak gümrük vergileri indirimi, iki tarafın çıkarları göz önünde tutularak, miktarlara veya mevsimlik takvimlere ilişkin şartları da içerir.

Bu fıkranın uygulanması için gerekli düzenlemeler, Topluluk ile Türkiye arasında yapılacak mektup teatisi ile belirlenir.

Akit taraflardan birinin isteği üzerine, bu hükümlerin işleyişi konusunda Ortaklık Konseyinde danışmalar yapılır.

1/80 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı

4. Türkiye'den ithal edilen mallara Topluluğun fiilen uyguladığı gümrük vergilerinin tedricen kaldırılması, Topluluğun ortak tarım politikasının ilke ve mekanizmalarına hâle getirmez.

Madde 4

1. Topluluk tarafından, 2'nci ve 3'üncü maddelerde öngörüldüğü şekilde gümrük vergilerinin kaldırılması, Türkiye'nin Katma Protokolün 43 ilâ 47'nci maddelerinde belirtilen normal rekabet şartlarına uymasına bağlıdır. Belirli bir ürün bakımından, söz konusu maddelerde yer alan ilkelerle bağdaşmayan, damping, yardım veya tedbirin tespit edilmesi halinde, aynı maddelerde öngörülen diğer tedbirler saklı kalmak üzere, damping, yardım veya diğer tedbirlerin uygulaması sona erene kadar, Topluluk söz konusu ürünün ithalatında indirimsiz gümrük vergisi uygulayabilir.
2. Topluluk piyasasının, gümrük indirimi uygulanan Türk ihraç ürünlerinin miktarı veya fiyatından dolayı olumsuz etkilenmesi veya etkilenme tehlikesiyle karşılaşması durumunda, Ortaklık Konseyinde en kısa sürede danışmalarda bulunulur; bu durum, aciliyet halinde, Topluluk kurallarının öngördüğü tedbirlerin uygulanmasını engellemez.

Madde 5

1. Katma Protokolün 33'üncü maddesinin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere, Topluluk ve Türkiye :
  - a. Ortaklaşa bir Topluluk tarımsal mevzuatını inceleme programı hazırlar;
  - b. Türkiye tarımsal ekonomisi ve mevzuatı ile Türkiye pazar ve fiyat sisteminin derinlemesine bir analizini ve bunların yürürlükteki Topluluk sistemi ile karşılaştırılmasını gerçekleştirir;
  - c. Türkiye'nin Topluluk sistemini tedrici olarak uygulayacak duruma gelmesi için, kendi sistemini Topluluk sistemiyle uyumlu hale getirmeye hazır olduğu tarımsal sektörleri saptar;
  - d. Uyum süreci ilerledikçe, ilgili sektörde tarımsal ürünlerin serbest dolaşımının gerçekleşmesini sağlayan şartları, özellikle Topluluk sisteminin uygulanmasını ve fiyat eşitliğini dikkate alır.
2. Tarım politikasının oluşturulması veya daha sonraki gelişimi sırasında, Topluluk, Türk tarımının çıkarlarını göz önünde bulundurur. Taraflar arasında, bu amaca katkıda bulunan her tür bilgiyi birbirlerine aktarmalarını sağlayacak uygun bir danışma mekanizması kurulabilir.
3. 1'inci fıkranın uygulanması için, Ortaklık Komitesi *ad hoc* bir Çalışma Grubunun kendisine yardımcı olmasını istemeye yetkilidir.

BÖLÜM II

SOSYAL HÜKÜMLER

KESİM I

İstihdam ve işçilerin serbest dolaşımına ilişkin sorunlar

Madde 6

1. Aile bireylerinin serbestçe işe girmelerine ilişkin 7'nci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir üye devletin işgücü piyasasına yasal olarak dahil bulunan bir Türk işçisi :
  - O üye devlette bir yıllık yasal çalışmadan sonra, eğer iş mevcut ise, aynı işverenin yanında çalışma iznini yenileme hakkına sahiptir;
  - O üye devlette, üç yıllık yasal işten sonra ve Topluluk üye devletleri işçilerine tanınan öncelik saklı kalmak kaydıyla, dilediği bir işveren yanında, ancak aynı meslek için, o üye devletin iş bulma kurumlarına kayıtlı ve normal şartlarda yapılmış bir iş teklifine başvurma hakkına sahiptir;
  - O üye devlette, dört yıllık yasal çalışmadan sonra, dilediği bütün ücretli işlere serbestçe girme hakkına sahiptir.
2. Yıllık izinler ile analık, iş kazası veya kısa süreli hastalık nedenlerinden kaynaklanan devamsızlıklar, yasal çalışma süreleri olarak kabul edilir. Yetkili makamlar tarafından usulüne uygun biçimde belgelenmiş iradi olmayan işsizlik süreleri ile hastalıktan kaynaklanan uzun süreli devamsızlıklar, yasal çalışma süresine dahil edilmemekle birlikte, daha önceki çalışma süresinde kazanılmış hakları da etkilemez.
3. 1'inci ve 2'nci fıkraların uygulama usulleri, ulusal mevzuatlar uyarınca tespit edilir.

Madde 7

Bir üye devletin işgücü piyasasına yasal olarak dahil bulunan bir Türk işçisinin onunla birlikte oturma hakkına sahip bulunan aile bireyleri :

- O üye devlette üç yıl ikamet ettikten sonra, – Topluluk üye devletleri işçilerine tanınan öncelik saklı kalmak kaydıyla – her türlü işe başvurmak hakkına sahiptirler;
- O üye devlette beş yıl ikamet ettikten sonra, diledikleri bütün ücretli işlere serbestçe girme hakkına sahiptirler.

Ev sahibi ülkede mesleki bir eğitim programını tamamlayan Türk işçi çocukları, bu üye devletteki oturma sürelerine bakılmaksızın, anne veya babasından birinin ilgili üye devlette en az üç yıldır yasal olarak çalışıyor olması kaydıyla, söz konusu üye devlette, her türlü işe başvurabilir.

Madde 8

1. Toplulukta bir iş teklifini, üye devletlerin işgücü piyasasında mevcut bulunan işgücüne yapılan çağrı ile karşılamak mümkün olmaz ve üye devletler bunu karşılamak için kendi kanun, tüzük veya idari tasarruf hükümleri çerçevesinde, Topluluk üyesi devletler vatandaşları dışındaki işçilere çağrıda bulunmaya karar verirlerse, bu konuda önceliği Türk işçilerine tanımaya gayret gösterirler.
2. Bir üye devletin iş bulma kurumları, kendilerinde kayıtlı bulunan açık işleri, usulüne uygun olarak kaydedilmiş Topluluk işgücü ile dolduramadıkları takdirde, söz konusu açık işleri, işsiz olarak kayıtlı bulunan ve o üye devletin topraklarında yasal olarak ikamet eden Türk işçileri ile doldurmaya çalışırlar.

Madde 9

Topluluğun bir üye devletinde yasal olarak çalışmakta bulunan ebeveyni ile birlikte o üye devlette oturan Türk çocuklarının, bu üye devletteki genel eğitim, çıraklık eğitimi ve mesleki eğitim kurslarına kabul edilmelerinde, o üye devlet vatandaşlarının çocukları için istenen giriş koşulları aranır. Türk çocukları, o üye devlette, bu alandaki ulusal mevzuat çerçevesinde sağlanan avantajlardan yararlanabilirler.

Madde 10

1. Topluluk üyesi devletler, işgücü piyasalarına yasal olarak dahil bulunan Türk işçilerine, ücret ve diğer çalışma koşulları bakımından, Topluluk işçilerine göre farklılık içermeyen bir rejim uygularlar.
2. 6'ncı ve 7'nci maddelerde yer alan hükümler çerçevesinde, 1'inci fıkrada belirtilen Türk işçileri ve aile bireyleri, iş ararken, iş bulma kurumlarının yardımından, Topluluk işçileri ile aynı şartlar altında faydalanır.

Madde 11

Türkiye'deki işgücü piyasasına yasal olarak dahil bulunan üye devlet vatandaşları ve onunla birlikte oturma hakkına sahip olan aile bireyleri, Türkiye'de, 6, 7, 9 ve 10'uncu maddelerde ön görülen hak ve avantajlardan, bu maddelerde belirtilen şartlara uymak kaydıyla, faydalanırlar.

Madde 12

Topluluk üyesi bir devlet veya Türkiye, kendi işgücü piyasasında bir bölge, faaliyet kolu veya meslek bakımından, yaşam standardını veya istihdam seviyesini ciddi bir şekilde tehlikeye düşüren olumsuzluklarla karşı karşıya kalır veya kalma tehlikesi geçirirse, ilgili devlet otomatikman 6 ve 7'nci madde hükümlerini uygulamaktan kaçınabilir. İlgili devlet bu geçici kısıtlamayı Ortaklık Konseyi'ne bildirir

Madde 13

Topluluk üye devletleri ve Türkiye, kendi topraklarında yasal olarak ikamet eden ve istihdam edilen işçiler ve aile bireylerine uygulanan işe girme şartlarına, yeni kısıtlamalar getiremezler.

Madde 14

1. Bu Kesim’de yer alan hükümler, kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığı nedenlerine dayanan kısıtlamalar saklı kalmak kaydıyla uygulanır.
2. Bu hükümler, ulusal mevzuat veya Türkiye ile Topluluk üyesi devletler arasında mevcut ikili anlaşmalardan kaynaklanan hak ve yükümlülöklere, bu mevzuat veya anlaşmalar kendi vatandaşları yararına daha elverişli bir rejim öngördüğü ölçüde, hanel getirmezler.

Madde 15

1. Bu Kesim’deki hükümlerin ahenkli biçimde uygulanmasını sağlayacak ve bu hükümlerin, işgücü piyasalarında bir olumsuzluğa meydan vermeyecek şekilde uygulandığını tespit edecek bir konumda olmak bakımından, Ortaklık Komitesi, Topluluk ile Türkiye’deki işgücü piyasasının durumu ve gelişme perspektifleri de dahil olmak üzere, ekonomik ve sosyal durum hakkında sahip bulunulan karşılıklı bilgileri daha ileri bir düzeye taşımak için, düzenli görüş alışverişinde bulunur.

Ortaklık Komitesi, Ortaklık Konseyi’ne faaliyetlerini içeren yıllık bir rapor sunar.

2. Ortaklık Komitesi, 1’inci fıkranın uygulanması amacıyla, kendisine yardım edecek *ad hoc* bir çalışma grubu görevlendirme konusunda yetkilidir.

Madde 16

1. Bu Kesim’deki hükümler, 1 Aralık 1980 tarihinden itibaren uygulanır.
2. Ortaklık Konseyi, 1 Aralık 1983’ten itibaren uygulanabilecek çözümleri ortaya koymak için, özellikle 15’inci maddede belirtilen faaliyet raporlarının ışığında, bu Kesim’deki hükümlerin uygulanma sonuçlarını 1 Haziran 1983’ten itibaren inceler.

KESİM II

Sosyo-kültürel ilerleme ve genç işçilerin mübadelesi

Madde 17

Üye devletler ve Türkiye, kendi ulusal durumlarına ve hukuk sistemlerine uygun olarak, Türk işçileri ile aile bireylerinin sosyo-kültürel ilerlemesine elverişli etkinliklerde, özellikle evsahibi ülkenin dilinde okuma ve yazma kursları, Türk kültürü ile bağların sürdürülmesi ve mesleki eğitimden yararlanma konularında, iş birliği yaparlar.

Madde 18

Ortaklık Komitesi, kendi ülkelerinde temel eğitim görmüş genç işçilerin, hizmet içi eğitimlere katılmak suretiyle mesleki eğitimlerini tamamlamalarına imkân veren her türlü faaliyetin uygulamaya konması için, üye devletler ile Türkiye'ye, Katma Protokolün 40'inci maddesinde öngörülen şartlar dahilinde, Ortaklık Konseyi tarafından sunulacak bir tavsiye hazırlar.

Ortaklık Komitesi, bu hükmün uygulanma durumunu izler.

BÖLÜM III

EKONOMİK VE TEKNİK İŞ BİRLİĞİ

Madde 19

Türkiye tarafından, Türkiye ile Topluluk arasındaki mevcut ekonomik bağları, geniş bir çerçevede ve Tarafların karşılıklı çıkarlarına uygun olarak, mümkün olduğu kadar kuvvetlendirmek için gösterilen çabaları tamamlamak suretiyle Türkiye'nin kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla, Akit Taraflar arasında bir iş birliği oluşturulur.

Madde 20

1. İş birliği, özellikle Türkiye tarafından hazırlanan yatırım projelerini hazırlayıcı ve tamamlayıcı faaliyetleri ve bilhassa, Mali Protokol çerçevesinde gerçekleştirilen işlemleri kapsar.
2. İş birliği, özellikle endüstri, enerji, tarım ve eğitim alanlarını kapsar. İş birliği, ayrıca, Türkiye'nin yatırım projelerinin hazırlanmasında teknik yardım yapılması hususunu da kapsar.
3. Ortaklık Konseyi, iş birliği yapılacak başka alanlar da belirleyebilir.

Madde 21

İş birliği gerçekleştirilirken, Türkiye'nin Kalkınma Planı ve Programlarındaki hedefler ve öncelikler özellikle göz önünde tutulur.

Madde 22

Akit Taraflar, karşılıklı çıkarlarına uygun ve bu Kesim'deki maddelerin amaçları ile uyum içinde bulunan iş birliği ve yatırım sözleşmelerinin uygulanmasını teşvik eder.

Madde 23

Sanayi alanındaki iş birliğinin amacı, iki tarafın karşılıklı çıkarları göz önünde bulundurularak, özellikle :

1/80 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı

- Türkiye ekonomisinin yapısını çeşitlendirmek amacıyla, Türkiye tarafından başlatılan üretim ve ekonomik alt yapı geliştirme çabalarına Topluluğun katılmasını;
- Türkiye tarafından ihraç edilen ürünlerin pazarlanmasını ve satışının geliştirilmesini;
- Ortaklık Anlaşmasının amaçlarına uygun olarak, yeni ilişkilerin kurulmasını gerçekleştirecek şekilde (özellikle Türk işadamları ile Topuluk üye devletleri işadamlarını bir araya getiren konsorsiyum şeklinde), Türkiye ile Topluluğun sanayi politikası sorumluları, müteşebbisleri ve işadamları arasında temasların gerçekleştirilmesini ve toplantıların düzenlenmesini;
- Uygun düzenlemeler yapmak suretiyle, Topuluk ve Türkiye’de bulunan firma ve kuruluşlar arasında teknoloji transferinin teşvik edilmesini;
- Türkiye’deki küçük ve orta ölçekli işletmelerin, araştırmalara dayanan teknik yardım, bu işletmelerin kurulması ve gerekli yapılar ile eğitim programlarının oluşturulması suretiyle, geliştirilmesini sağlamaktır.

Madde 24

Enerji alanındaki iş birliğinin amacı, özellikle aşağıdaki konulara yönelik olacaktır:

- Türkiye’nin doğal kaynaklarının geliştirilmesi ve enerji kaynaklarının aranması ve işlenmesini kapsayan projelerin desteklenmesi;
- Topuluk firmalarının, Türkiye’nin programlarına ve Türkiye’nin kaynaklarının ülke içinde işletilmesine yönelik bütün faaliyetlere katılmalarının teşvik edilmesi.

Madde 25

1. Tarafların tarımsal üretimlerinin birbirini tamamlayan özelliği dikkate alınarak, Türkiye ve Topuluk arasında tarım alanındaki iş birliği özellikle aşağıdaki amaçlara yönelik olacaktır:
  - Üretken kapasitenin ve tekniklerin iyileştirilmesi yoluyla üretimin geliştirilmesi;
  - Su kaynaklarının değerlendirilmesi ve modern sulama yöntemlerinin kullanılması;
  - Aşılama tekniklerinin yaygınlaştırılması ve yerel tüketimin artırılması için belirli ürünlerin geliştirilmesi;
  - Kırsal kalkınmanın desteklenmesi ve ürünlerin pazarlanması ve satışı için tarımsal yapılar ve yöntemlerin iyileştirilmesi.
2. Ortaklık Komitesi, bu amacın ve özellikle aşağıdaki hususların gerçekleştirilmesi için uygun yöntemleri araştıracaktır:
  - Uzman ve araştırma ekipleri değişimi ile her iki tarafı da ilgilendiren alanlardaki konularda sempozyumlar veya bir günlük seminerler düzenlenmesi yoluyla, her iki tarafı ilgilendiren sektörlerdeki bilgi değişiminin teşvik edilmesi;

1/80 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı

- Tarımsal araştırma ve eğitim hizmetleri ile bağlantılı biçimde, danışmanlık hizmetlerini düzenleme yöntemlerinin oluşturulması;
- Tarımsal kalkınmanın bölgesel kalkınma ile bütünleştirilmesi, standardizasyon ve üreticilerin teşkilatlanması hususlarındaki yöntemlere ilişkin projelerin uygulanması.

Madde 26

İşgücü alanında, Türkiye ile Topluluk arasındaki iş birliğinin amacı özellikle :

- Türk ekonomisi için önem taşıyan sektörlerdeki eğitim programlarını, Kalkınma Planlarındaki öncelikler ve yönlendirmeler göz önünde tutularak, özellikle çeşitli disiplinlere yönelik bir pilot eğitim merkezi tesis etmek suretiyle, teşvik etmek;
- Topluluğun bilimsel kurumlarında, Türk araştırmacılar için çok özel eğitim olanakları sağlamak;
- Genç işçi değişimi ve eğitimini kolaylaştıran her tür faaliyeti teşvik etmektir.

Madde 27

1. Ortaklık Komitesi, iş birliğinin hedeflerine ulaşmak için, elde edilen sonuçları düzenli olarak inceler ve iş birliğinin genel yönünü belirleyen Ortaklık Konseyine rapor eder.
2. Ortaklık Komitesi, yukarıdaki maddelerde belirtilen alanlarda iş birliğini gerçekleştirmeye yönelik araç ve yöntemleri araştırır.

Madde 28

1. Topluluk, bu Kesim'de belirtilen amaçlarla uyum içinde olan ve Türkiye'nin kalkınmasını gerçekleştirmeye katkıda bulunan projelerin finansmanına katılır.
2. IV. Mali Protokolün yürürlüğe girişinden itibaren, 1'inci fıkrada öngörülen finansmana katılma, söz konusu Protokol'de belirtilen çerçeve ve şartlarda gerçekleşir.

Madde 29

Akit taraflardan her biri, bu Karar hükümlerinin uygulanması için gerekli ve kendi sorumluluklarına giren tedbirleri alır.

Madde 30

Bu Karar, 1 Temmuz 1980 tarihinde yürürlüğe girer.

Brüksel, 19 Eylül 1980

**Ortaklık Konseyi adına
Başkan
C. KESKİN**

Madde 3 (3)'de Belirtilen Ürünlerin Listesi

OGT Başlık No:	Ürünün Tanımı
07.01	Taze veya dondurulmuş sebzeler: A. Patates: II. Turfanda patates F. Baklagiller (kabuklu veya kabuğu ayıklanmış): II. Fasulye (Phaselous türü) y.III. Diğer: - Çalı fasulyesi (Vicia faba major L.) y.H. Soğan, arpacık soğanı ve sarmısak: - Soğan y.T. Diğer: - Patlıcan - Kereviz - Kabak - Bal kabağı
08.04	Taze veya kuru üzüm: A. Taze: I. Sofra üzümü
08.05	08.01 numaralı başlık altında yer almayan kabuklu yemişler (taze veya kuru, kabuklu veya kabuğu ayıklanmış) : y.G. Diğer: - Fındık
08.07	Taze çekirdekli meyva: D. Erik
y.08.09	Diğer taze meyva: - Kavun - Karpuz
20.02	Sirke veya asetik asitle hazırlanan veya muhafaza edilenler dışındaki sebzeler: C. Domates
20.06	Sair şekilde hazırlanan veya muhafaza edilen meyva (ilâve şeker veya alkol içersin içermesin): B. Diğer: II. İlâve alkol içermeyen: c) ilâve şeker içermeyen ve paketlenme sırasında net ağırlığı: 1. 4.5 kg veya daha fazla olan: y.aa) Kayısı - Özü